

**SOCIAAL, GROEN EN DUURZAAM
NATUURLIJK PGP**

Verkiezingsprogramma 2026

WWW.PGPVALKENBURG.NL

Hier staat de Progressieve Groene Partij voor

Beste kiezer in Valkenburg aan de Geul,

Sociaal, groen en duurzaam. Dat zijn onze drie basiswaarden. Die betrekken wij bij alle besluiten die we nemen. Kan iedereen meedoen? Is het goed voor de natuur? Is het verstandig voor de volgende generatie? Zo leggen we beleid langs de sociale, groene en duurzame meetlat. Dat is nodig, want onze gemeente staat voor uitdagingen.

We hebben te weinig voorzieningen en woningen voor mensen op leeftijd, alleenwonenden én voor starters en gezinnen. Bestaanszekerheid is helaas niet voor alle Valkenburgers vanzelfsprekend. Ook is er nog veel winst te behalen op het punt van inclusie, bijvoorbeeld meedoen als je minder mobiel bent of minder kansen hebt. Hier zetten wij ons voor in. En kinderen hebben de toekomst: wij staan voor gelijke kansen ongeacht hun achtergrond.

De Progressieve Groene Partij maakt zich al jaren sterk voor de natuur. Geef de Geul de ruimte en respecteer de flora en fauna. Onze boodschap is gehoord. Valkenburg vergroent zichtbaar. Belangrijke ontwikkelingen, maar wat ons betreft de eerste stap en zeker niet de laatste. Plant meer bomen. Kap met kappen. Kies voor duurzaam groen.

De balans tussen toerisme en leefbaarheid staat onder druk. Toerisme is belangrijk voor de lokale economie en houdt het voorzieningenniveau op peil, maar deze sector is kwetsbaar en heeft onbedoelde neveneffecten zoals overlast en zwerfafval. Dit verdient onze aandacht. Wij zoeken naar win-win oplossingen en willen meehelpen om duurzaam ondernemen naar een hoger niveau te tillen.

Tot slot staan wij voor heldere communicatie met onze inwoners en ondernemers. Dat kan veel beter. Wij willen een participatieladder ontwikkelen. Hierin is vastgelegd hoe inwoners kunnen meepraten én wat er vervolgens met die inbreng wordt gedaan.

Ondanks dat wij de afgelopen raadsperiode in de oppositie zaten, hebben wij 42% van de actiepunten uit ons verkiezingsprogramma 2022 gerealiseerd. Hoe? Wij luisteren, denken mee en dragen actief alternatieven aan. Onze raadsleden nemen verantwoordelijkheid en staan voor een transparante, progressieve politiek. Moet alles anders? Nee, behoud wat goed is en verbeter waar nodig. Zorg dat wij nog meer kunnen bereiken.

Stem op de Progressieve Groene Partij, stem lijst 3!

Met sociale, groene en duurzame groet,

Hilde Baaij, lijsttrekker

Onze thema's voor 2026-2030

1. Zorg voor elkaar

De PGP vindt dat het niet zou moeten uitmaken waar je wieg staat. Welke opleiding je hebt gevolgd. Hoeveel geld er op je bankrekening staat. Hoe oud je bent. Of je religieus bent. Of je rechts, links of midden stemt. Welke sekse je bent of op wie je verliefd wordt. Of je een beperking hebt. Iedereen moet kunnen deelnemen aan onze samenleving. Iedereen telt en doet mee.

2. Fijn wonen, werken en leven

Leefbaarheid gaat over hoe aantrekkelijk of geschikt een gebied is om te wonen, werken en leven. Wonen is meer dan een dak boven je hoofd. Iedereen heeft recht op een betaalbaar huis in een fijne, veilige en gezonde leefomgeving.

Werkgelegenheid en onderwijs in de nabije omgeving tellen mee. Toerisme levert inkomsten op voor de gemeente en de ondernemers, maar brengt ook uitdagingen met zich mee. Balans is het sleutelwoord.

3. Koester ons landschap en onze natuur

De gemeente Valkenburg aan de Geul is uniek in Nederland. Waar anders vind je heuvels, hellingbossen, groeven en een unieke natuur? Er zijn veel verschillende soorten dieren en planten. Zo'n prachtige plek verdient het om maximaal beschermd en in stand gehouden te worden.

4. Samen besturen

De gemeente, dat zijn wij allemaal. Inwoners, ondernemers en bestuur zijn samen verantwoordelijk voor hoe het gaat in Valkenburg aan de Geul. Samen wonen, samen werken, samen recreëren, samen denken in oplossingen. Een sluitende begroting, transparantie en participatie zijn sleutelbegrippen.

5. Blick op de toekomst

Onze wereld verandert. Onze omgang met de aarde en de grondstoffen heeft grote impact. Ook voor onze kinderen en kleinkinderen en de generaties die erna komen. Voor hen willen we de aarde leefbaar houden. Gevolgen van de klimaatcrisis zullen in de portemonnee gevoeld worden. Vaak worden de mensen die het minst te besteden hebben, het hardst geraakt. Dat geldt ook voor onze inwoners.

Zorgdragen voor ons erfgoed en onze cultuur op de lange termijn hoort voor ons ook bij duurzaamheid.

1. Zorg voor elkaar: Iedereen doet mee!

1A Verkleinen inkomensverschillen en meer gelijke kansen

Armoede heeft ernstige gevolgen. Het zorgt bijvoorbeeld voor minder kans op een opleiding, heeft invloed op je woonsituatie en je gezondheid. En dat kan weer leiden tot schaamte, sociaal isolement, eenzaamheid, stress en depressies. Kinderen die opgroeien in armoede hebben vijf keer meer kans dat hun kinderen later ook in armoede terechtkomen. Alle reden dus om dit verder aan te pakken. Valkenburg aan de Geul koos er in 2020 voor om te investeren aan de voorkant (in de mens). Dat betekent op kortere termijn hogere kosten, maar op langere termijn betere zorg én financiële winst. Deze aanpak willen wij voortzetten.

Actiepunten

- Maak een preventieplan voor overerving armoede.
- Maak boetes inkomensafhankelijk.
- Bestrijd energiearmoede.
- Organiseer lokale uitgifte van kleding, voedsel en/of tegoedbonnen.
- Stimuleer regionale, wijk- en/of buurtgerichte initiatieven door individuen en organisaties die de leefbaarheid vergroten, bijvoorbeeld buurtmoeders/-vaders.
- Stel ruimte gratis of tegen gunstige voorwaarden beschikbaar voor initiatieven die de leefbaarheid vergroten.
- De gemeente ondersteunt minima met een tegemoetkoming bij noodzakelijke dierenartskosten voor sterilisatie, castratie en chippen. Ook steunt de gemeente initiatieven als een dierenvoedselbank.
- Steun mensen beter bij het starten van een eigen onderneming vanuit de bijstand.

1B Valkenburg is van iedereen

Inclusie betekent dat iedereen, zonder onderscheid, de kans krijgt om volwaardig deel te nemen aan de maatschappij en zich geaccepteerd, gewaardeerd en welkom voelt. Inclusie streeft naar een samenleving waarin verschillen niet leiden tot belemmeringen, maar juist worden omarmd en benut, zodat iedereen kan meedoen in alle levensdomeinen, van werk tot zorg en sport. Om dit te bereiken is het wel nodig om voor sommige doelgroepen extra aandacht te hebben.

Actiepunten

- Meer aandacht voor de onveiligheid van vrouwen thuis en op straat. Maak samen met de inwoners een lijst van onveilige plekken en zoek naar oplossingen. Plan van aanpak tegen onveiligheid en femicide, bijvoorbeeld door het concept Filomena.
- Lokale implementatie van de richtlijnen voor een gezonde leefomgeving zoals opgesteld door het RIVM. Zoals vanuit elk huis een boom of struik zien, binnen 200

meter een kinderspeelplek en op maximaal 800 meter voorzieningen als huisarts, basisschool en supermarkt.

- Voortzetting van het project Ongehinderd dat zich richt op het verbeteren van toegankelijkheid in gemeenten.
- Stimuleer bedrijven deel te nemen aan de Ongehinderd MKB Toegankelijke Route en stel subsidie beschikbaar om bedrijven toegankelijker te maken.
- Een goed diversiteitsbeleid: Geen acceptatie van respectloos gedrag en discriminatie.
- Valkenburg aan de Geul hanteert een menselijk asielbeleid.
- Meer aandacht en mogelijkheden voor inburgering.
- Bevorderen contact en kennismaking met andere culturen.
- Onderzoek hoe het gemeentehuis diverser en inclusiever kan worden.
- Gelijke kansen op de arbeidsmarkt: Solliciteer anoniem bij de gemeente.

1C Oog voor jong en oud: generatievriendelijk beleid

Vrijwel alle mensen hebben behoefte aan ontmoeting. Hier zijn faciliteiten voor nodig en er moet voldoende aandacht voor zijn. Op die manier voorkomen we eenzaamheid en stimuleren we mensen hun talenten te ontwikkelen en te delen. Dit willen wij ondersteunen.

Actiepunten

- Gemeenschapsvoorziening in elke kern met een goed programma.
- Meer speelplekken voor kinderen.
- Plaats op meer openbare plekken bankjes.
- Investeer structureel in ontmoetingsplekken voor ouderen, eenzame mensen en mantelzorgers zoals een huiskamer, breicafé, soepcafé, Odensehuis, jeu de boulesbaan.
- Open het jongerenhonk in de Polfermolen vaker dan eens per week.
- Creëer een buitenruimte bij het jongerenhonk in de Polfermolen.
- Houd preventie van eenzaamheid hoog op de agenda. Blijf de beweegmakelaar ondersteunen en zet nog meer in op signaleren van problematiek.

1D Aandacht voor dak- en thuisloze mensen

Een telling uit begin 2025 laat zien dat er 853 dak- en thuisloze personen zijn in de regio Maastricht-Heuvelland, waarvan 30 in Valkenburg aan de Geul. Er is een grote diversiteit aan dak- en thuisloze personen en hun levenssituaties. De groep is gevarieerd en er zijn veel verschillende oorzaken voor de situatie aan te wijzen zoals: huiselijk geweld, relatiebreuk en psychische problemen, maar ook verslavingsproblematiek en uithuiszetting. Het treft ook veel vrouwen, kinderen en jongeren. Veel van deze mensen verblijven in tijdelijke opvang, een instelling of bij familie, vrienden of derden. Instellingen worden noodgedwongen gebruikt als opvanglocaties vanwege het tekort aan betaalbare en passende woonplekken.

Actiepunten

- Onderzoek lokale oplossingen voor deze complexe problematiek.
- Werk aan een betere beeldvorming over dak- en thuisloze personen.
- Maak (sociale) voorzieningen beter toegankelijk voor mensen zonder woonplek.
- Geen boetes meer voor daklozen.

1E Sport, Kunst & Cultuur en verenigingen

Valkenburg aan de Geul kent een rijke traditie van harmonieën, fanfares en schutterijen en een rijk verenigingsleven. PGP omarmt deze activiteiten, zij kleuren onze dorpen en verbinden onze inwoners. Ook culturele parels zoals de Kasteelruïne, het Openluchttheater en de Katakomben moeten we koesteren. Daarom zijn we heel blij met het instellen van het Volwassenenfonds Sport en Cultuur. Hierdoor kunnen volwassenen met een kleine portemonnee ook deelnemen aan cultuur en sport. Beiden kunnen bijdragen aan een rijk en gezond leven. Daar heeft de PGP zich jaren stevig voor ingezet. Voor kinderen bestaat dit fonds al jaren. PGP is voor investeren in infrastructuur, gebouwen en sportaccommodaties met het oog op deze sociale functies. Hierbij zoeken we slimme oplossingen om het geheel betaalbaar en toegankelijk te houden. Veel van deze organisaties draaien op vrijwilligers. Daar moeten we trots en zuinig op zijn.

Actiepunten

- Behoud, onderhoud en investeer in sport, kunst & cultuur en het verenigingsleven. Maak daarbij verstandige integrale afwegingen.
- Maak van het Volwassenenfonds Sport en Cultuur een structurele voorziening.
- Toezien op een goede sociale uitvoering van het Cultuurbeleid 2025-2034: Van Mergel tot Meesterschap.
- Continueer Kind & Kunst waarbij de uitvoering in handen komt van onze lokale kunstenaars en het streven is om minimaal 50% gesubsidieerde kinderen te laten deelnemen die anders niet snel in aanraking komen met kunst.
- Bescherm dieren en natuur bij culturele activiteiten, denk aan vleermuispopulaties in groeven en gebruik van dieren voor vermaak.
- Zorg voor voldoende buitensportvoorzieningen, zoals sportcontainers.
- Zorg voor een nieuwe bron van inkomsten voor verenigingen ter vervanging van oud papier: bijvoorbeeld het opleiden van verenigingsmensen tot gastvrije beveiligers die kunnen assisteren bij evenementen zoals de kerstparade in ruil voor een donatie in hun clubkas.
- Behoud het Openluchttheater met respect voor omwonenden en omliggende natuur.

2. Fijn wonen, werken en leven

2A Woningen naar behoefte

Bouwen voor nu met het oog op de toekomst. Op dit moment is er een woningtekort. In elke kern is behoefte aan meer woningen voor starters, alleenwonenden en senioren. In de afgelopen periode is er veel te weinig gebeurd. Voor een leefbare kern is het belangrijk dat alle generaties vertegenwoordigd zijn. Tegelijkertijd moeten we ervoor waken dat dit niet ten koste gaat van onze mooie natuur en dat we niet bouwen voor leegstand op de lange termijn. Gezien de hoge leegstand in onze gemeente, liggen daar ook kansen. In veel grote panden zouden kleinere woonunits gerealiseerd kunnen worden.

Actiepunten

- Durf te kiezen voor en te investeren in sociale huisvesting met betaalbare huurwoningen.
- Maak concrete woonplannen per kern.
- Streef naar wonen en zorg onder huursubsidiegrens.
- Aanjagen en vereenvoudigen van herbestemming tot wonen voor leegstaande horeca, bedrijfspanden en monumenten.
- Maatregelen tegen langdurig leegstaande panden, zoals leegstandsbelasting.
- Realiseer starterswoningen en seniorenwoningen in dorpskernen om doorstroom te bevorderen.
- Bouw waar mogelijk natuurinclusief en gebruik duurzame materialen.
- Ondersteun waar mogelijk verduurzamen van woningen.
- Onderzoek mogelijkheden voor flexwoningen en Tiny Houses.

2B Verkeer

Ons netwerk aan wegen en paden wordt intensief gebruikt door zowel inwoners, ondernemers als bezoekers. Er komt een mobiliteitsplan voor de lange termijn. Hierin staat hoe verkeersstromen het beste kunnen worden geleid. Onze uitgangspunten zijn veiligheid en milieuvriendelijkheid.

Actiepunten

- Scheid waar mogelijk fietsers en wandelaars met behoud van natuur.
- Inventariseer waar gemotoriseerd (elektrisch) verkeer op de rijbaan kan.
- Stimuleer verdere elektrificatie van toerisme zoals scooterverhuur en toeristentreintjes.
- Voer waar mogelijk 30km per uur binnen de bebouwde kom in.
- Maak veilige fietspaden op schoolroutes vanuit alle kernen.
- Maak waar mogelijk parkeerplaatsen waterdoorlatend, groen en met zonnepanelen.

- Zorg voor minder gemotoriseerd verkeer in het centrum: realiseer parkeerplaatsen aan de rand van Valkenburg en maak bezoekers nog duidelijker waar men wel en niet kan parkeren.
- Stimuleer nog meer bezoek per openbaar vervoer, zoals tijdens de kerstperiode.
- Zorg voor duurzame shuttlediensten en leenfietsen.
- Pak onveilige gebieden (o.a. verkeerssituaties en gebrekkig verlichte openbare plekken) op korte termijn aan.
- Onderzoek mogelijkheden om verkeer op landelijke wegen te beperken.
- Zorg voor goede bebording in de openbare ruimte. Creëer eenheid en haal verouderde en overbodige borden weg.

2C Toerisme, leefbaarheid en natuur in balans

Ons heuvelland is niet alleen een fijne plek om te wonen. Het is ook belangrijk voor het toerisme, de grootste economische motor van onze gemeente. Dit mag echter niet ten koste gaan van de leefbaarheid en natuur. Er is onder de Valkenburgers veel steun voor toerisme en recreatie in onze gemeente. Tegelijkertijd ervaart iets meer dan de helft van de mensen Valkenburg als 'te druk'. Verkeersproblemen (files en parkeerdruk) en zwerfafval komen als knelpunten uit de in 2025 uitgevoerde inwonersenquête over dit onderwerp. Wij staan achter de aanbevelingen uit het betreffende onderzoek en verwerken deze in onderstaande actiepunten. De natuur heeft niet zoals bewoners een eigen stem. Het beschermen van de natuur verdient daarom extra aandacht.

Actiepunten

- Betrek bewoners bij nieuwe toeristisch-recreatieve ontwikkelingen.
- Wijs toeristen op hun verantwoordelijkheid om Valkenburg (inclusief de natuurlijke omgeving) "schoon, heel en veilig" te houden.
- Zet bij (nieuwe) toeristisch-recreatieve ontwikkelingen in op het beperken van verkeersoverlast.
- Zet bij (nieuwe) toeristisch-recreatieve ontwikkelingen in op het vergroten van de positieve bijdrage aan de leefbaarheid van de gemeente.
- Stabiliseren van bezoekersaantallen (op piekmomenten).
- Beperk geluidsoverlast. Handhaaf stiltegebieden. Controleer meer op lawaaierige voertuigen.
- Spreid evenementen beter.
- Stel hogere duurzaamheidseisen aan evenementen.
- Stel een limiet aan georganiseerde tochten.
- Geen nieuwe evenementen goedkeuren die door beschermd natuurgebied gaan.
- Maximaal 1 toertocht per jaar door Natura 2000 gebied (AGR).
- Geen omzetting van groene gebieden in recreatieve gebieden.
- Terugbrengen bewonerspas tijdens de kerstperiode zodat bewoners door hun eigen buurt kunnen lopen en rijden.

- Geef duidelijker aan waar bezoekers wel en niet kunnen parkeren.
- Betrek (lokale) onderwijsinstellingen, zoals Yuverta, bij beleidsplannen voor onze gemeente.

2D Duurzame Economie

Een duurzame economie streeft ernaar economische activiteiten uit te voeren zonder de toekomstige generatie in gevaar te brengen. PGP houdt rekening met milieuaspecten, sociale rechtvaardigheid en lange termijn economische groei. Valkenburg aan de Geul draait grotendeels op toerisme. Deze activiteiten toekomstbestendig maken heeft onze aandacht, daarnaast zoeken wij verbreding. Alle bestaande en nieuwe beleidsstukken en visies leggen wij naast onze sociale, groene en duurzame meetlat, zoals de uitvoering van de Visie Vrijetijdseconomie en het bijbehorende Overnachtingenbeleid en Evenementenbeleid.

Actiepunten

- Maak van Valkenburg een duurzame toeristische bestemming met meetbare (kwantitatieve en/of kwalitatieve) resultaten.
- Onderzoek de meest passende manier bv: Green Destination, 'Korte keten, zeker weten', Cittaslow of eigen lokaal initiatief waarbij ook kernen betrokken worden.
- Geef de Adviseur Ondernemers een concrete taakomschrijving over het stimuleren van duurzaam ondernemen met duidelijke doelen.
- Kies voor sociale, groene en duurzame activiteiten binnen het project Economische Structuurversterking dat diversificatie van economische activiteiten tot doel heeft.
- Kies niet voor vervuulende activiteiten en activiteiten die ten koste gaan van natuurruimte, kies wel voor activiteiten als onderwijs en zorg.
- Strijd voor behoud van bestaande onderwijsinstellingen en zet in op uitbreiding.
- Om uitvoering te geven aan de kwaliteitsslag Visie Vrijetijdseconomie: sta geen nieuwe/extra fastfoodlocaties toe in Valkenburg.
- Stimuleer bedrijven en organisaties om te werken met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Faciliteer een digitale of fysieke informatievoorziening en steunpunt en stel extra subsidies beschikbaar voor ondernemers die hen in dienst nemen.

2E Oog voor ondernemers

De PGP kiest voor het ondersteunen van ondernemers vanuit onze kernwaarden sociaal, groen en duurzaam. Is er een goed sociaal vangnet voor ondernemers? Hoe ondersteun je duurzame bedrijfsvoering? Moet je gemeentelijke belastingen verlagen omdat je, als grensgemeente, bijvoorbeeld niet kunt opboksen tegen een landelijke btw-verhoging op overnachtingen? Belangrijk daarbij is de relatie met ondernemers te verstevigen en naar hen te luisteren.

Actiepunten

- Investeer in de relatie tussen de gemeenteraad en ondernemers (Jaarlijkse update van ondernemers in commissie en Tour de Horeca).
- Maak lastenverlaging voor ondernemers bespreekbaar bij stijgende kosten die buiten de invloedssfeer van ondernemers liggen en goed aantoonbaar zijn, zoals de voorgenomen btw-stijging op overnachtingen van 9% naar 21% btw.
- Stimuleer en ondersteun innovatie door onze ondernemers te helpen met subsidies voor sociale, groene en duurzame doeleinden, toegang tot netwerken, ruimte voor circulaire pioniers en samenwerking op bedrijventerreinen.
- Geef meer aandacht aan verduurzaming van bedrijven (ook in gehuurde panden), bijvoorbeeld door stimuleren van zonnepanelen.
- Onderzoek mogelijkheden voor een noodfonds of stel een calamiteitenplan op waarbij lasten snel verlaagd kunnen worden.

3. Koester ons landschap en onze natuur

3A In stand houden waardevolle elementen

In onze gemeente zijn veel bijzondere elementen te vinden. Denk aan groeven en wandelgebieden, aan de Kasteelruïne en aan markante panden. Laten we zuinig zijn op wat we hebben. Ook dat is duurzaam.

Actiepunten

- Onderhoud ons cultureel erfgoed: laat onze geschiedenis van mergel met haar mergelgroeven en mergelmuren zien én garandeer de veiligheid voor inwoners en bezoekers.
- Behoud en onderhoud bestaande wandelpaden.
- Kappen met kappen.

3B Meer en biodivers groen

Meer en biodivers groen dient verschillende doelen. Het verkoelt bebouwde gebieden en vangt regenwater op. Het huisvest dieren en planten. Groen neemt CO₂ op en zet dit om in zuurstof, terwijl het ook fijnstof uit de lucht filtert. Het vermindert stress, bevordert concentratie en geheugen. Groen creëert ontmoetingsplekken en buurten met meer groen hebben vaak minder last van criminaliteit door de aanwezigheid van sociale controle. Redenen te over dus om nooit genoeg groen te hebben.

Actiepunten

- Leg waar mogelijk standaard biodiverse geveltuinen aan bij herinrichting van straten en stoepen.

- Meer bloeiende bermen met een beter maaibeleid.
- Stoeptegels eruit en biodivers groen erin.
- Na vergroening van centrum en kernen ook vergroening industriegebieden.
- Plant voor elke inwoner een extra boom: Voeg toe in het Bomenplan.
- Toezien op goede uitvoering van bestaande en nieuwe beleidsplannen zoals het Groevenbeleid en het Groenbeleidsplan. Hierin staan heel veel punten die de PGP ingebracht heeft.

3C Schonere openbare ruimte

Zwerfafval op land en in water schaadt de natuur, dier en mens. Het verontreinigt de bodem of het water en trekt ongedierte aan. Dieren eten het op of raken erin verstrikt. Het probleem overschrijdt de gemeentegrenzen. Afval belandt via rivieren of de wind in zee. Voorkomen van zwerfafval werkt het beste. Daarom moeten we de zwerfvuilproblematiek lokaal aanpakken. Mensen zijn minder snel geneigd om afval achter te laten op opgeruimde plekken. Daarom willen wij inzetten op een schone openbare ruimte en zijn wij bereid hierin te investeren.

Actiepunten

- Ondersteun Valkenburg Sprokkelt als alliantie van inwoners, ondernemers en gemeente.
- Wijs toeristen op hun verantwoordelijkheid om Valkenburg schoon te houden en maak bewustwordingscampagnes over gewenst gedrag.
- Plaats meer en gescheiden afvalbakken in openbare ruimtes en langs wandelpaden.
- Plaats in toeristische gebieden en op centrale punten roosters of bakken voor sigarettenpeuken en/of verspreid zakasbakjes met logo van gemeente met bijvoorbeeld de tekst 'Houd Valkenburg schoon' onder horeca en bij andere relevante plekken.

3D Groenere regels

Beschermde natuurzones zijn onderverdeeld in Goudgroen, Zilvergroen, Bronsgroen en Nationaal Landschap Limburg. Men kan een vergunning aanvragen voor een plan dat deze beschermde zone aantast. Dit kan gaan om een ondernemer die een loods wil bouwen in de natuur. Een ander voorbeeld is een ondernemer die zijn camping wil uitbreiden. De gemeente moet dan natuurcompensatie eisen. Deze compensatie vinden wij op dit moment onvoldoende. De bedragen zijn laag en de compensatie hoeft niet in de directe omgeving plaats te vinden, dat kan ook kilometers verderop. Dit willen wij allebei veranderen. Daarnaast willen we de natuur een duidelijkere stem geven en meer groen en biodivers beleid.

Actiepunten

- Regel groencompensatie ter plekke.
- Verhoog groencompensatie per vierkante meter.
- Geef de natuur een stem: richt een adviesraad natuur en klimaat op.
- Volg de juiste procedures rond bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen.
- Ondersteun boeren en andere landeigenaren bij de omslag naar biologische landbouw.
- Maak een natuurlijk en biodivers bermbeleid voor al onze bermen.
- Stop met glyfosaat binnen onze gemeentegrenzen. Hanteer bij gebruik van andere schadelijke gewasbeschermingsmiddelen een minimale afstand van 50 meter tot gevoelige functies.
- Gebruik geen vervuilende materialen zoals staalslakken, Beaumix of zogenaamd 'schoon puin' in de openbare ruimte.
- Geef inwoners op de fiets voorrang op het milieupark.
- Voorkom bouwen in buitengebied.
- Geen nieuwe huisjesparken of ombouwen van campings naar huisjesparken.
- Kritische blik op stoken bij windstil weer en het verbranden van tuinafval.

4. Samen besturen

4A Goed met geld

Elke euro kun je maar één keer uitgeven. Daarom moeten we verstandig omgaan met ons geld. En met ons geld bedoelen we het geld van ons allemaal.

Actiepunten

- Streef naar een sluitende begroting.
- Geef de gemeenteraad de kans om echte integrale afwegingen te maken. Maak inzichtelijk welk bedrag vrij te besteden is nadat vaste lasten zijn betaald. Maak duidelijk waar de gelden aan te besteden zijn en laat de raad hierin haar keuzes maken.

4B Goed bestuur

Goed bestuur is transparant, rechtvaardig en staat in dienst van de burger. Het is belangrijk dat raadsleden, ongeacht of ze in de oppositie of coalitie zitten, hun werk goed kunnen doen. De raad moet het college kunnen controleren en daarvoor is het van belang dat informatie gedeeld wordt en de raad tijdig wordt geïnformeerd over belangrijke ontwikkelingen. Ook hoort een gemeente zich aan procedures te houden en te werken op basis van voortschrijdend inzicht waarbij niet alleen de eigen belangen worden meegenomen.

Actiepunten

- Aansturen op een actieve rol van de raad en stimuleren van debat.
- De PGP houdt de vinger aan de pols bij het volgen van de juiste procedures waarbij belangen rechtvaardig gewogen worden.
- Inzetten op heldere regels en kaders voor het mogen afgeven van een principeakkoord door het college waarbij de raad niet buiten spel gezet wordt.
- Gelijke informatie voor oppositie en coalitie.
- Onderzoek de mogelijkheden voor een lokaal of regionaal ombudspersoon.

4C Samen aan de slag

Inwoners kennen hun omgeving het best. Wij vinden dat er meer initiatieven uit de samenleving zouden moeten komen i.p.v. uit het gemeentehuis. Het is aan de raad om het grotere geheel te zien en belangen af te wegen. Bij grote initiatieven moeten projectontwikkelaars eerst te rade gaan bij de mensen die door het project geraakt worden. Dit past ook in de ontwikkeling van de Omgevingswet. Het dichten van de kloof tussen bestuur en burger. Daarnaast moeten we ook buiten de gemeentegrenzen durven samenwerken, als kleine gemeente kunnen we niet alles alleen en het is ook niet altijd goedkoop en efficiënt.

Actiepunten

- Ontwikkel voor onze gemeente een participatieladder.
- Organiseer een pilot burgerbegroting in 2027.
- Intensivering van regionale samenwerking op alle fronten.
- Elke buurt/kern een budget om zelf in te vullen in eigen buurt/kern. Voorwaarde: er moet een buurtoverleg zijn.

4D Duidelijk communiceren

Communicatie vanuit het gemeentehuis moet voor iedereen te begrijpen zijn.

Actiepunten

- Streef naar eenvoudig Nederlands in alle gemeentelijke uitingen.
- Communiceer open naar de inwoners binnen onze gemeente. Stuur een ontvangstbevestiging. Bel terug binnen redelijke termijn. Kom afspraken na. Eerst inlichten, dan doen.
- Eis eerlijke antwoorden van het college.
- Publiceer (belangrijke) raadsbesluiten (eventueel met stemgedrag van de partijen) en ander nieuws over de gemeenteraad in gemeentelijke media (Social Media, Mazjerang, nieuwsbrief)
- Communiceer beter met de inwoners over: maaien, kappen, snoeien, onderhoud.

4E Jeugd betrekken bij lokale politiek

Jongeren maken nauwelijks deel uit van de besluitvorming in onze gemeente. Terwijl zij wel hun eigen behoeftes hebben. Ook zijn zij de potentiële raadsleden van de toekomst.

Actiepunten

- Stel een jeugdgemeenteraad in.
- Zoek samenwerking met leerlingenraden basisonderwijs.
- Organiseer gesprekken tussen jongeren en politiek in samenwerking met Trajekt en scholen.

5. Blick op de toekomst

5A Veilig wonen en werken in een stroomgebied: klimaatadaptatie

Voorkomen is beter dan genezen. Wees voorbereid op de veranderingen die gaan komen. Denk aan meer periodes van droogte, veel regenval in korte tijd en hogere temperaturen. De zomer van 2021 heeft ons laten zien hoe vernietigend een snelstromend riviertje kan zijn. En niemand weet zeker of het nog eens zal gebeuren. Klimaatadaptatie is te veelomvattend en grensoverschrijdend om als gemeente alleen op te pakken. We zullen hierin samen moeten optrekken met buurgemeenten, provincie, waterschap en buurlanden. De gesprekken zijn gaande, maar van de uitvoering merken we nog niet veel. Daar blijven we vragen over stellen.

Actiepunten

- Maak voort met concrete maatregelen in het beekdalgebied.
- Bekijk of samenwerking met (lokale) onderwijsinstellingen zoals Yuverta over waterhuishouding mogelijk is.
- Stimuleer inwoners om te investeren in groene tuinen.
- Help inwoners met het hergebruiken van regenwater of dit op de juiste manier af te voeren.

5B De gemeente loopt voorop met klimaat en duurzaamheid

De gemeente zou een voorbeeldrol moeten hebben als het gaat om de benodigde duurzame transitie. Denk daarbij vooruit en durf te kiezen voor langdurige oplossingen, ook als dit weerstand oplevert. Pluk waar mogelijk laaghangend fruit: voer kleine verbeteringen direct in. De Global Goals kunnen hierbij een leidraad zijn. Op de website van de gemeente staat: *"Ook de gemeente werkt aan én met de SDG's". Bij het opstellen van beleid en andere ontwikkelingen. Stap voor stap willen we de doelen implementeren in de organisatie en beleid. "Op die manier proberen we bij te dragen aan de mondiale doelen,*

die ook lokaal bijdragen aan een duurzame leefomgeving.” In de praktijk horen we er te weinig over en doen we er te weinig mee.

Actiepunten

- Neem (weer) een medewerker duurzaamheid in dienst om duurzaamheid in het DNA van de organisatie te krijgen.
- Onderzoek waar de gemeente zich kan verbeteren op duurzaamheid.
- Kies bij aanbestedingen en inkopen voor sociaal, groen en duurzaam (o.a. fairtrade en biologisch), ook als dat iets meer kost.
- Stel voor dat de gemeente open staat voor duurzame catering, waarbij ook aandacht is voor biologische en plantaardige opties.
- Promoot gebruik fairtrade producten (bijvoorbeeld als geschenk) binnen de gemeente en stimuleer inwoners en ondernemers om dit ook te doen.
- Kies voor reclames in de openbare ruimtes waar geen dierenleed en vervuilende industrie achter schuilgaat.
- Zeg nee tegen vuurwerk, ja tegen lichtshow.
- Plant nog meer bomen en vaste beplanting door de gehele gemeente en met name in de versteende delen.
- Elektrificeer de gemeente waar mogelijk. Laaghangend fruit: Stop met lawaaierige bladblazers op benzine.
- Geef meer voorlichting over het voorkomen van afval en over de circulaire economie.
- Onderzoek mogelijkheid natuurbegraafplaats.

5C Energietransitie

Elke gemeente moet aan de bak om energie te besparen en om schonere energie te gebruiken en op te wekken. In sommige gebieden is dit eenvoudiger dan in andere. In onze gemeente is grootschalig opwekken minder eenvoudig. Wij kiezen daarom voor:

Actiepunten

- Zoek goede regionale afstemming.
- Zoek naar mogelijkheden voor energieopwekking op bedrijfspanden, parkeerterreinen en langs snelwegen.
- Stimuleer vormen van energiebesparing zoals isolatie. Alles wat je niet gebruikt, hoef je niet op te wekken.
- Betrek bewoners bij de gehele energietransitie om draagvlak te vergroten.
- Steun structureel energiecoöperatie Geuldal en realiseer in afstemming een centraal gelegen energieloket waar mensen hun vragen kunnen stellen en gesprekken gevoerd kunnen worden.

5D Valkenburg aan de Geul in de wereld

Als Valkenburg aan de Geul zijn wij een kleine gemeenschap in een grote wereld. Daarin is alles onlosmakelijk met elkaar verbonden. Grotere kwesties houden niet op aan de gemeentegrenzen. Gebeurtenissen in de wereld beïnvloeden ons en wij kunnen lokale keuzes maken die effect hebben buiten onze gemeente. In Valkenburg zijn al diverse initiatieven, denk aan organisaties onder het Platform Wereldburgerschap. De PGP wil mensen uitnodigen om zich bewuster te worden van hun rol als wereldburger. We zijn onderling verbonden en zaken als klimaatverandering en (asiel) migratie maken dat duidelijk. Ook gemeentegrensoverschrijdende thema's willen wij sociaal, groen en duurzaam benaderen.

Actiepunten

- Zoek samenwerking op met betrekking tot grotere thema's zoals waterhuishouding, energie, afval en milieu.
- Toon compassie en solidariteit met mensen wereldwijd die slachtoffer zijn van bv. oorlog, geweld, discriminatie, armoede en klimaat.
- Betrek de wereldwijde duurzame ontwikkelingsdoelen beter bij nieuw beleid en stimuleer (lokale) initiatieven die bijdragen aan het behalen van deze doelen.